Mag je er van uit gaan dat een nieuwe installatie voldoet aan alle veiligheidseisen?

Ervaringen met nieuwe installaties

Manuela Verkeste-Muller, A&MV Advies, e-mail m.verkeste@amvadvies.nl

Samenvatting

Het veiligheidsniveau van gebouwen/machines en installaties valt en staat met het ontwerp, de bouw en het gebruik. Waar gaat het in beginsel wel of juist niet goed? En wat zijn de eventuele consequenties? Tijdens het inventariseren conform de richtlijnen blijkt dat er vele afwijkingen zijn tijdens de bouw, dan wel bij oplevering en in gebruik name. Door de wetten en normen bomen wordt het bos niet meer gezien. Welke motivatie is er nodig om zodanig te ontwerpen, bouwen en in gebruik nemen, dat de veiligheid zo hoog mogelijk is?

Keywords

Machineveiligheid, wetten en normen, kennis en motivatie, veiligheid, totaal plaatje.

Stelling

Veelal worden nieuwe installaties opgeleverd waarbij diverse partijen, aannemers, installateurs, ontwerpers, etc. een deel hebben uitgevoerd. Bij overdracht naar de opdrachtgever blijkt dat het eindresultaat niet het gewenste veiligheidsniveau te hebben in lijn van de verwachting van de opdrachtgever. Gebruikers lopen al direct risico bij in gebruikname of zelfs al tijdens de bouw of renovatie. In Nederland is alles "over geregeld" hoor ik regelmatig zeggen, tijdens het geven van trainingen. Waarom kunnen we dan een gebouw met een installatie dan veelal niet in een keer op het gewenste veiligheidsniveau krijgen? Tijdens mijn opdrachten voor het uitvoeren van de risico inventarisatie m.b.t. de machinerichtlijn of de richtlijn arbeidsmiddelen, doe ik regelmatig schokkende ontdekkingen.

- Zo staat een nooddouche midden in een Ex-zone, waardoor het slachtoffer in het gevaarlijke gebied blijft en hulpverleners het gebied moeten betreden om slachtoffer te helpen
- Wordt een volledige dosseerinstallatie op een tank geplaatst zonder vooraf te berkenen of de tank het gewicht kan dragen en zonder een risicobeoordeling te maken. In de tank zou Methanol komen
- Aanduidingen besloten ruimte en Ex zones ontbreken
- Chauffeur voor het lossen van IJzerchloride heeft geen gelijktijdig zicht op laadstation en eigen vrachtwagen
- Ontbreken van bestrating, waardoor medewerkers door het hoge gras heen moet lopen Resultaat, een van de medewerkers stapt in een wespennest en moet met 20 steken afgevoerd worden naar het ziekenhuis. De volgende dag mag hij weer naar huis. De opmerking over het hoge gras en de risco's m.b.t. (on)gedierte werd in eerste instantie niet serieus genomen.

Bij het schrijven van dit stuk stort er in Rotterdam een verdieping in op bouwvakkers. Resultaat meerder gewonden. Een week later mag een nieuwe school in Den Haag niet open. De fundering zou niet goed zijn. En Chemiepack? Kijkt u hier nog van op? Ik helaas niet meer. Gelukkig gaat het heel vaak goed.

De verantwoordelijkheid voor de veiligheid van een installatie ligt bij zowel de ontwerper de bouwer en de eindgebruiker.

Onderbouwing

Afhankelijk in welke fase van de bouw, oplevering dan wel in gebruikname maak ik gebruik van de machinerichtlijnen, richtlijn arbeidsmiddelen, laagspanningsrichtlijn, EMC richtlijn (en eventueel andere van toepassing zijn de richtlijnen). De Arbowetgeving in zijn geheel en eventueel aanwezige branchecatalogus. Daarnaast diverse normen, afhankelijk van de te onderzoeken machine/installatie. Het gezond boeren verstand, zegt in een verkennende fase al veel over de machine/installatie met zijn gebruiker, de omgeving, de toegepaste materialen, hoe deze worden aangeleverd, etc. etc. Tijdens interviews komt naast de gewone procesgang ook de eventuele calamiteiten aan bod. Wat als er onderhoud of schoonmaak werkzaamheden moeten plaats vinden. Maar vergeet ook niet de mogelijkheid tot het inspecteren. En als laatste welke maatregelen zijn er genomen om ook weer veilig te kunnen ontmantelen. Het documentenonderzoek is hier vooraf onontbeerlijk. Zijn de geleverde documenten compleet? Maar vooral zijn de voorschriften van de fabrikant nageleefd tijdens de bouw of installatie?
Uiteindelijk krijgt de opdrachtgever een verslag waarin de afwijkingen vermeld staan. De eerste opdrachtgever wilde in eerste instantie mijn inventarisatierapport niet accepteren. Was ik te kritisch? Na een goed overleg tussen de aannemer, het ingenieursbureau, de projectleider van de opdrachtgever en directie, zijn zij tot de conclusie gekomen dat ze onvoldoende op de hoogte waren van de gewijzigde wetgeving en normen. Dankbaar werd het rapport alsnog in ontvangst genomen. En trots kan ik zeggen dat het veiligheidsniveau bij die overheidsinstelling bij elk project tijdens de bouw, oplevering en gebruik groeit. Door het vooraf afstemmen met aannemers, duidelijke eisen te stellen en er op toe zien dat afspraken worden nagekomen en het trainen van betrokken is het bewustzijn vergroot. Buiten het groeien van mijn eigen kennis, mag ik deelnemen aan een team wat inmiddels hoge eisen stelt aan veiligheid. Bepalen de wetten en normen nu eigenlijk het veiligheidsniveau? Onbekend maakt onbemind. Adviseurs hebben hier een belangrijke rol in. Er is veel terug te vinden in vakbladen. Maar als het niet je vak is om normen te lezen, kom je er niet aan toe, is dan ook een vaak gehoorde zin. Mag ik van een vakman vragen om bij te blijven in zijn vak. Ja. Daar ben ik zeer stellig in. Aan ons allen om te motiveren, om een ieder in zijn vak te blijven groeien. Als het werkplezier op een laag pitje staat ben ik ervan overtuigd dat het werkplezier weer gaat leven. Want wees nu eerlijk. Niets is toch zo leuk om over je eigen vak te mogen praten en uitvoeren. Als je dan toch merendeels van je tijd doorbrengt op het werk dan toch graag met veel plezier.

Conclusie

Op Europees niveau worden er wetten ontwikkeld om het niveau bij alle EER landen op gelijk een minimaal gelijk niveau te krijgen. Nederland heeft deze wetten ondergebracht in diverse wetten. Er kunnen nog zoveel wetten en normen zijn, maar als diegene die deze moet naleven door de bomen het bos niet meer ziet, wordt er ook verder niet meer gestreefd om het hoogst haalbare te halen op veiligheidsniveau. Mensen betrekken en bewustmaken is in de huidige maatschappij een must. Alleen maar checklijsten met kruizen daar waar het niet goed is brengt het veiligheidsniveau niet omhoog, maar frustreert. Het bewustwordingsniveau moet omhoog. Betrek de omgeving met onderzoeken. Leg uit waarom en dan niet zeggen omdat de wetten of normen dit voorschrijven. Een goede onderbouwing geeft meer duidelijkheid.
Tijdens het uitvoeren van mijn opdrachten bij een en dezelfde werkgever bleek afstemming met alle partijen op voorhand een hoger veiligheidsniveau als eindresultaat.

Discussies

Welk veiligheidsniveau verwachten wij van een nieuw gebouw/machine/installatie. Hoe krijgen we de aannemers, ontwerpbureaus, projectleiders dat ze op dit niveau komen?
(N)iemand verantwoordelijk voor veiligheid. En wie dan wel?